ఇద్దనాది యుగంపుత్రికే

శీలా వీర్రాజు

'నీతో ఓ విషయం మాట్లాడాలి. ఒకపు ఓసారి రారాదూ' అంది సావేరి.

తిరుగులేని ఆయుధం అది. స్త్రీ మాట్లాడాలి రమ్మంటే రాననే పురుషుడెవడూ నాకు కనుపించలేదు. ఎంత బెట్టుసరి చేసే వాడైనా ఏ స్త్రీ అయినా అలా వొచ్చి పిలుస్తే వెళ్ళకుండా వుండడు. ఆ విషయం స్త్రీకి బాగా తెలుసు. పురుషుడ్ని తన దగ్గరికి రప్పించుకోవాలనుకుంటే స్త్రీ ప్రయోగించే ఆయుధాల్లో యిదొకటి.

ఇదే ఆయుధాన్ని ఏ పురుషుడన్నా స్త్రీ మీద ప్రయోగించాడనుకోండి. 'ఏమిటా విషయం! ఇక్కడ చెప్పగూడదేమిటి ? పోనీలే, అంతపరమ రహస్యమైతే అది నీదగ్గరే అట్టేపెట్టుకో, నా కంత తీరిక లేదుబాబూ' అంటూ తీసిపారేస్తుంది. అయినే తన దగ్గరకివొచ్చి మరీ ఆ విషయం చెప్తాడని ఆమెకు తెలుసు. అందుకే ఆమెకు ఆ బెట్టుసరి. ఆమె బెట్టుసరి చేస్తున్నట్టు పురుషుడు గుర్తించినా అది ఆమెకు అందాన్నే యిచ్చిందినుమా అని మురిసిపోతాడు. ఆమెను తను పిలిచిన విషయం మర్చిపోయి, తనే ఆమె దగ్గరకి వెళ్తాడు.

సావేరి ఎందుకు రమ్మందో నాకు తెలుసు. చూచాయగా అంతకుముందే విన్నాను. దశావతారాన్ని ప్రేమిస్తోందట. బహుశా ఈ విషయంలో నా సలహా కోరడానికే అయివుండొచ్చు. నిజానికి ఇలాంటి వాటిలో సలహాలివ్వడం అంత మంచిదికాదు. ఒకవేళ ఇచ్చినా ఇవ్వగానే మర్చిపోవడం అవసరం.

ఏ వ్యక్తయినా పనిగట్టుకొని నీ దగ్గరకొచ్చి తన ప్రేమ కథంతా చెప్పుకుని నీ సలహా అడిగితే నువ్వెంతో మురిసిపోయి, నిన్నంతగా గౌరవించేస్తున్నాడనుకొని సంబరపడిపోతావు కాని, నువ్వొట్టి అమాయకుడివినుమా. నీ సలహాని అతను పక్క జేబులో పెట్టుకుని తొడుక్కున్న బట్టల్ని విప్పేవరకూ అలాగే వుంచుకుని తిరుగుతూ, జ్ఞాపకం వొచ్చినప్పుడు ఓ మారు పైకితీసుకుని చూస్తూ,మళ్ళీ జేబులో పెట్టుకుని, మళ్ళీ తీసి, మళ్లీ పెట్టి-అలా అది మడతలుపడి చిరిగి శిథిలావస్థ చేరుకుంటే విసుగేసి ఎప్పుడో నిర్దయగాతీసి అవతల రోడ్డుమీద పదిమందీ వొచ్చిపోయే నేలమీదకు నిర్లక్ష్యంగా విసిరేస్తాడు. అందుకే యితరుల ప్రేమ విషయంలో నువ్వు సలహా ఇచ్చేప్పుడు దానం చేస్తున్నట్టు సంతోషపడిపోక, పారేసుకుంటున్నట్టు దిగులుపడు.

నేనుకూడా ఇంతవరకు యిలాంటి విషయాల్లో ఎవరికీ సలహాలు ఇవ్వలేదు. ఒకవేళ సావేరి ఇందుకే పిలిచినా నాకేం తెలీదని చెప్పి తప్పించుకోవాలనుకున్నాను.

సావేరి రమ్మన్నదనికాక పోయినా చుట్టపు చూపుగానన్నా వాళ్ళింటికి వెళ్ళకపోతే బావుండదని మర్నాడు వెళ్ళాను.

'నువ్వు వస్తావో రావోనని సాయంకాలంపూట నేనే ఓసారివచ్చి పోదామనుకున్నాను. నువ్వేవచ్చావు. యింకా నీకు నా మీద గౌరవం వుందన్నమాట' అంది సావేరి.

ఆ గౌరవం ప్రస్తావన ఆమె ఎందుకు ఎత్తవలసి వచ్చిందో ఆ విషయం ఆమెకూ నాకూ మాత్రమే తెలుసు.

'పెళ్ళికి నువ్వొస్తున్నావని మా తమ్ముడు చెప్పాడు అసలు, వేణుగోపాలం గారికి అల్లుడ్ని వెతికి పెట్టిందికూడా నువ్వేనటగా. ఈ పెళ్ళికి తప్పకుండా నువ్వొస్తావనే అనుకున్నాను. ఈ విషయం తెలిసాక నిజంగా నాకు ప్రాణం లేచొచ్చిందనుకో!' అంది సావేరి.

ఇంతకు ముందయితె ఈ మాటలకి నేను చాలా అర్థాల్ని కల్పించుకుని వుండేవాడిని. ఒకసారి సావేరే అవన్నీ సరికావని చెరిపేసింది. చిన్నప్పుడు పద్యాలకు ప్రతిపదార్థం రాయాల్సి వొచ్చినప్పుడూ ఇంతే. నాకు సరిగా చేతనయ్యేదికాదు. మూడొంతులు తప్పులే రాసేవాడిని' సావేరి నా నోట్సు తీసుకుని తప్పుల్ని కొట్టి పారేసి సరైన అర్థాల్ని రాసిచ్చేది. అందుకే ఆమెకు ప్రతిసారీ పరీక్షల్లో తెలుగులో ఫస్టు మార్కో సెకండ్ మార్కో వస్తుండేది.

'బావనగర్ బాగానే వుంటుదంటుగా, ఎప్పుడైనా వస్తే ఆతిథ్యం యిస్తావా ?' అంది.

ఏమిటో మరీ కాలక్షేపం మాటలివి. ఆమె రానూరాదు, వస్తే నేను ఆతిథ్యం ఇవ్వకుండా వుండనూ వుండను.

నేనేమీ మాటాడలేదని కాబోలు తిరిగి 'అబద్ధంకాదు. నిజంగానే వద్దామనుకుంటున్నాను. నిన్ను పిలిచిందికూడా అందుకే' అంది.

'అలాగే. తప్పకుండా రా. నా కైతే

కంటుకోదు, నువ్వేచేసి పెట్టాలి మరి' అన్నాను.

చాలాసేపు సావేరి మౌనంగా వుండిపోయి ఓసారి అటూ ఇటూ చూసి మెల్లగా "నీతో ఓ ముఖ్యమైన పని పడింది, చేసిపెడ్తావా?" అంది.

నేను వూహించింది అబద్ధంకాలేదు. ఇంత రహస్యం కళ్ళల్లోనూ, కంఠంలోనూ ఎందుకో నాకు తెలుసు. ఈ తెర వెనక హృదయాన్ని చదవగలను. తన ప్రేమ విషయం చెప్పుకుని నా సలహా యేమిటో అడగడానికే అయివుంటుంది. ప్రేమించడం తప్పేమీకాదు. ప్రేమ జీవితాన్ని అర్థవంతం చేస్తుంది, చైతన్యమయం చేస్తుంది. ప్రేమ అక్కర్లేని మనిషెవరు? ఆమధ్య పత్రికల్లో చదివాను. చైనాలో ప్రేమ నిషిద్ధమట. ప్రేమ పనికిరాదంటుంది చైనా. దానివల్ల పారిశ్రామికోత్పత్తిలో మాంద్యం యేర్పడుతుందట. కాని, ప్రేమలేందే కరుణ లేదు. ప్రేమలేందే జాలిలేదు. అది మనసును వెన్నలా మెత్తబరుస్తుంది. మనసు మృదువుగా వుంటేనే బాధా, శ్రమా అర్థమౌతాయి. బాధితులయెడ సానుభూతీ, జాలీ కలుగుతాయి. వాళ్ళ కన్నీళ్ళను తుడవడానికి చెయ్యి అందివ్వమంటుంది ప్రేమ. చుట్టూ నిక్షిప్తమైవున్న అందాన్ని గుర్తింపజేస్తుంది. దానివల్ల మనసుకు ఉల్లాసం కలుగుతుంది. శ్రమను మరిచిపోయే మానసిక బలం చేకూరుతుంది. ఉత్తేజం కలుగుతుంది. రెట్టింపు ఉత్సాహంతో యే పనైనా చేపట్టవచ్చు. అలాంటప్పుడు పారిశ్రామిక ఉత్పత్తులు కుంటుపడతాయన్న చైనా వాదనకి తావులేదు. ప్రేమించలేని మనసు హత్యచెయ్యడానికి కూడా జంకదు. జాలీ, కరుణా లేనప్పుడు, చిత్తశాంతీ, మనోల్లాసమూ లేనప్పుడు, సౌందర్యారాధనా, రసదృష్టీ లేనప్పుడు కోపమూ, అసహ్యమూ, అసహనమూ వచ్చి చేరతాయి. కోపం, అసహ్యం, అసహనం వున్నచోట అశాంతి ప్రబలుతుంది. దారుణాలు జరుగుతాయి. హత్యలు జరుగుతాయి. అశాంతీ, భయం వ్యాపించినచోట ఉత్పత్తి సక్రమంగా సాగదు. పారిశ్రామికోత్పత్తిలో

మాంద్యం యేర్పడుతుంది. కనుక, చైనా వాదన అర్థరహితమైనది.

"అంతసేపు ఆలోచిస్తున్నావేమిటి! చేసిపెట్టడం యిష్టంలేదా?" అంది సావేరి.

ఆమె చెప్పే సంగతేమిటో తెలుస్తూనే వున్నా ఆమె నోటిమీదగానే విందామని అసలు విషయమేమిటో చెప్పమన్నాను.

"మీవూరు వస్తాను. కొంతకాలం పాటు వుండనిస్తావా?" అంది.

ఇదా యీమె చెప్పదలచినది! ఈ మాత్రందానికి యేదో పెద్ద రహస్యం చెప్పున్నట్లు ప్రవర్తించిందేం!

"ఏం, మాట్లాడవేం. నేనువస్తే ఆమాత్రం వుండనివ్వవా?"

"లంకంత పోర్షను. హాయిగా వుండొచ్చు. ఇంతకీ నువ్వు నిజంగా వస్తావా' అన్నాను అనుమానాన్ని ప్రకటిస్తూ.

ఆమె వింతగా మాట్లాడడం ఆశ్చర్యంగావుంది. ఏమిటో నాకు యిప్పటికీ సావేరి అర్థంకాదు. అయినా యితరులు మనకి అర్థంకాలేదనుకోవడం పొరపాటు, చాలాసార్లు మనకి మనమే అర్థంకాము కదా!

"చూసేవా నా మాటల్ని యేమాత్రం నమ్మలేక పోతున్నావు. అంత చెడ్డదాన్నయిపోయానా నేను" అంది. ఆమె కళ్లు చుట్టూ తడి, ఆమె కంఠంచుట్టూ దుఃఖం అంటుకుంది.

ఇదిగో యిలాంటి కంఠంతోనే ఆమె జయించుకొస్తోంది. ఇంట్లో సవతి తల్లి.

[illegible] కన్నీళ్ళు, దుఃఖ [illegible]యిన [illegible] సర్వసాధారణ పోయాయి. ఒకసారి నన్ను కూ [illegible]యిలాంటి కంఠంతోనే జయించింది. [illegible] నేను ఎప్పుడూ యే విషం[illegible] [illegible] పరాజయం పొందలేదు– అది [illegible]కే. తట్టుకోలేక గిలగిల్లాడా [illegible] నిలుచుని బయటు పడేసిన చే చూసినట్టు సరదాగా చూస్తుంటే ఆమె ఎదుటినుంచి తప్పించుకుని పోయాను.

సావేరి యేదో చెప్పబోయి ఆగి యింది. ఇటువైపు అడుగుల శబ్దం వినిస్తే పక్కకు తిరిగాను. సావేరి స తల్లి. గుర్తుపట్టి పలకరించింది. "అం పెళ్ళిళ్లు చేయిస్తున్నావుగాని నువ్వెప్ప చేసుకుంటావోయ్" అంది. ఆమెకు నే నంటే మొదటినించీ అభిమాన బహుశా యీ అభిమానంవల్లనేగాబో సావేరి నాకు దగ్గరగా రాలేకపోయి

ఆమె అవీ యివీ మాటాడి లోప వెళ్లిపోతూ "ఆ వేణుగోపాలంగార పాటి చేయలేకపోయానటయ్యా నే" అని ఓ విసురు విసిరింది.

నిజమే. అంతకన్నా దగ్గరి బం మరి. కాని, వేణుగోపాలంగారికి స యం చేసినట్టు నేను యీమెకి సహా చేయగలనా? అంత నిస్వార్థ పరు కాను. సావేరి ఒకసారి యేదో యంలో అననే అంది—నీలోనూ స్వా వుంది, లేకపోతే నువ్విలా మా వుండవు—అని. ఔను. అప్పుడు స్వార్థపరుడ్నే. అప్పుడే కాదు యిప్ప కూడా.

"ఏమిటి! యేదో దీర్ఘాలోచనలో పడ్డట్టున్నావ్. చెప్పవేం, మీ వూరు వచ్చేదా" అంది సావేరి.

ఆమె సరదాకి అడగడంలేదని, సీరియస్‌గానే అడుగుతోందని అర్థమైంది."

"ఈ మాత్రందానికి నన్ను అడగాలా. అడగక్కరలేకుండా తిన్నగానే రావొచ్చు నువ్వు. ఆ మాత్రం చనువు నీకులేదూ?"

"ఉందనుకో. అయినా అడగడం మంచిదికదూ. అనవసరంగానిన్నుఇబ్బంది పెట్టడం అవుతుందేమోనని అడిగాను. ఇంతకీ నేను రావడంవల్ల నీకు యేమైనా యిబ్బంది కలుగుతుందా?"

"అలాంటిదేమీ లేదు"

"మరి ఎవరైనా నన్నుగురించి అడిగితేనో?"

అవును. ఎవరైనా అడిగితే... ఆలోచిస్తున్నాను.

"సరేలే.నువ్వేం చెప్పుకున్నాసరే,నాకు మాత్రం కొంతకాలం ఆశ్రయమియ్యి" అంది సావేరి.

కాలేజీనించి సావేరి తమ్ముడు వచ్చాడు. సావేరి అక్కడ్నించి లేచి వెళ్లిపోయింది. వాళ్ళ తమ్ముడితో మాట్లాడుతున్నానన్నమాటేగాని నా ఆలోచనలన్నీ సావేరినిగురించే. దశావతారాన్నిగురించి చూచాయగానన్నా యేమీ చెప్పలేదేం? విలన్‌ని చూసినట్టు ఎందుకలా చూడాలి నన్ను?

ఎంతసేపున్నా సావేరి తమ్ముడు కదలేదు. వెళ్ళిపోదామని లేచాను. వాళ్ళమ్మతోకూడా చెప్పి బయలుదేరబోతుండగా సావేరివచ్చి "నేను చెప్పిన సంగతి మర్చిపోవుకదూ. వెళ్లింతర్వాత ఆఉద్యోగంగురించి గట్టిగా ప్రయత్నించు. అప్లికేషన్ పెట్టమంటే తర్వాత పెడ్తాను. ఉత్తరం రాయి, ఇదిగో అడ్రసు అని కాగితం యిచ్చింది.

నేనింకా ఆశ్చర్యంనుంచితేరుకోకుండానే అక్కడ్నించి వెళ్ళిపోయింది.

అడ్రసు యివ్వడమేమిటి తెలీనట్టు. కాగితం విప్పాను. అడ్రసు మాత్రంకాదు! మడిచి జేబులో పెట్టుకుని హడావిడిగావీధిలోకివచ్చాను. వీధిచాలా పొడుగ్గావుంది. ఉత్తరం చదవడానికి వీలుదదు. సావేరిపిన్నికో, తమ్ముడికోకనిపించొచ్చు. ఆ కాగితం యిస్తున్నప్పుడు వాళ్ళు అక్కడే వున్నారు.

కాగితంలో యేముందో తెలుసుకోవాలని ఆత్రుతగా వుంది. ఎప్పుడో సావేరి అంది – నేను స్వార్థపరుడ్నని. అవును. ఆ స్వార్థం నాలో వున్నట్టు యిప్పుడు స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. అందుకే అర్థం లేని యీ పిచ్చి ఆనందం.

ఎదురుగా రిక్షా వస్తోంటే బేరం చెయ్యకుండానే ఎక్కి కూచున్నాను. కాగితం తీశాను.

"ఇంట్లో చాలా విషయాలు చెప్పడం కుదరలేదు. చిన్న పని చేసిపెట్టు. నువ్వు ఉద్యోగం చేస్తున్నచోటే ఓ టైపిస్టుపోస్టు వుందనీ, అప్లికేషన్ పెట్టమనీ నా పేర ఓ ఉత్తరం రాయి. అది చూసుకుని సర్టిఫికెట్లన్నీ నీకు పంపిస్తాను. వారంరోజుల తర్వాత ఉద్యోగం వచ్చిందనీ, వెంటనే వచ్చి చేరమని వుత్తరం రాయి. బయలుదేరి వస్తాను. నీతో చెప్పాల్సిన విశేషాలు చాలా వున్నాయి

ఆ ఉరకలూ పరుగులూ యిప్పుడు లేవు. పాలపొంగులాగ అయిపోయింది. ఇన్ని నీళ్ళు చిలకరించింది వుత్తరం. స్వార్థం కళ్ళల్లో దుమ్ములాగ యీ నీళ్లు.

"కుడివైపా ఎడంవైపా బాబూ?"

"కుడీలేదూ ఎడమాలేదూ. ఆపెయ్."

దిగిపోయి చిల్లర డబ్బులు చేతిలోపెట్టి బయలుదేరాను. చికాగ్గా వుంది. ఇంటికొస్తే సావేరి కనీసం కాఫీనీళ్ళన్నా యివ్వలేదుకదా.

ఋతుక్రమం ఆలస్యమైతే?
విచారపడవద్దు ప్రఖ్యా[illegible]గాంచిన "దేవిపిల్సు" వాడండి
పూర్తికోర్సుప్యాకెట్టు 28 మాత్రలు వెల రు.11/-
సగంకోర్సుప్యాకెట్టు 14 మాత్రలు వెల రు.6/50
[illegible] ప్రతిచోటుదొరకును

"దే[illegible] పిల్సు ముఖ్యంగా అల[illegible]మైన, క్రమముగాకాక పో[illegible]న, బాధతోకూడిన, లేక ఆగి[illegible]యినబహిష్టకుదేవిపిల్సు [illegible]గుగ గుణమిచ్చును
1 అన్నిసందర్భములలోను శీఘ్రముగాను, అమోఘముగాను పనిచేయును
2 ఏస్థితిలోను ఆరోగ్యమునకు ఎట్టిహాని కలిగింపదు.
MFRS.- SEENU & CO., MADRAS-21

హోటల్‌కి వెళ్ళాను. వెధవ కాఫీ. పాతిక పైసల కాఫీయేనా యిది. ...ట్టి నీళ్ళ కాఫీ. సర్వర్‌ని కసురుకుని వీధిలో కొచ్చాను. ఇంత దుమ్ము కళ్ళల్లో కొట్టి వెళ్ళింది ఓ లారీ. ఛీఛీ. యేం రోడ్. నడవడానికి కూడా వీల్లేదు. దగ్గర్లో పార్కు వుంటే వెళ్ళి కూర్చున్నాను. చల్లగా వుంది. మైక్‌లోంచి వెండి తీగను జలతారుపోగులాగ లాగ దీస్తున్నట్టు అసావేరిలో సన్నగా షైన్ సంగీతం వస్తోంది.

సావేరి ప్రవర్తన యేమిటోవిచిత్రంగా వుంది. దశావతారంనుంచి దూరంగా ఎందుకు పారిపోతున్నట్టు? సావేరి తను ప్రేమిస్తున్నదని దశావతారం ఎవరితోనో చెప్పినమాట నిజంకాదా? అది కేవలం స్వోత్కర్షేనేమో. తన గొప్పతనాన్ని చాటుకుందుకు యీ అబద్ధాన్ని ఓంకారంగా తగిలించుకున్నాడేమో. ఒక వేళ ఆమె అతన్ని ప్రేమించినా ప్రేమించి వుండొచ్చు. ప్రేమ ఉప్పులాంటిది. అది విడిగా ఎందుకూ పనికిరాకపోవచ్చు. కాని అది లేందే జీవితానికి రుచేను. చిన్నప్పటినించీ సావేరి జీవితం నిస్సారంగానే గడిచింది. దశావతారాన్ని ప్రేమించివుంటే అందులో వింతేమీలేదు. వింతగా అనిపించే విషయం ఒకటే. ఆమె ప్రేమించే హృదయాన్నే కోరుతూ వుంటే, అంతకుముందు అలాంటి హృదయాన్ని ఎందుకు తిరస్కరించింది? దశావతారమంటే అంత ప్రత్యేకమైన అభిమానం వున్నప్పుడు యిప్పుడిలా పారిపోవడం దేనికి?

దశావతారమే ఆమెను తిరస్కరించి వుండొచ్చు. అవును. ఆమె కళ్ళలో గిలగిలా కొట్టుకుంటున్న చూపులూ, ఆమె ముఖంలో ఎగిరిపడుతోన్న బాధా, రెపరెపలాడుతోన్న ఆందోళనా, మసిగుడ్డలాగ మాసికలువడ్డ ఉత్సాహం—యివన్నీ ఆ సంగతే చెప్తున్నాయి. వెనక యిలాంటి స్థితిలోనే నేనూవుండి యిలాగే పారిపోయానుకదా.

సావేరిమీద జాలేసింది. పాపం! ఎప్పుడూ ఆమె జీవితం సవ్యంగా గడవలేదు. అన్నీ వంకర గీతలే.

చీకటి పడేవరకూ పార్కులోనే కూచుని యింటికి వెళ్ళాను. భోంచేసి పడుకునేముందు ఎంత వొద్దనుకున్నా గతం గుర్తుకొచ్చింది.

మర్నాడే వెళ్ళిపోయాను. వెళ్ళే ముందు సావేరిని కలుద్దామనుకున్నాను గాని అంతకుముందే అప్పగింతలన్నీ అయిపోయాయికదా, యింకెందుకు లెమ్మని కలవలేదు. ఊరువెళ్ళాం తర్వాత ఆమె కోరినట్టే ఉత్తరం రాశాను. ఏవేవో ట్రూ కాపీలూ, ఓ అప్లికేషనూ పంపించింది. ఆ తర్వాత ఓ టెలిగ్రామూ, ఉత్తరమూ రాస్తే రాసిన వారం రోజులకు పెట్టే బేడతోసహా ఊళ్ళో దిగింది. మరో విశేషం – కూడా వాళ్ళమ్మమ్మను వెంటబెట్టుకుని మరీ వచ్చింది!

"తోడుగా వుంటుందనీ ఏలూరు వెళ్ళి ఆమెను వెంటబెట్టుకొచ్చాను" అంది.

ఆమె సావేరి స్వంత అమ్మమ్మ. కూతురు పోయాక మనవరాలుని తీసుకుపోవాలనుకుందిగాని అల్లుడు పడనిచ్చాడుకాడు, ఎప్పుడైనా వచ్చి మనవరాలుని చూసి వెళ్తుంటుంది. మనవరాలంటే ఆమెకు మా చెడ్డ అభిమానం.

సావేరి వచ్చేంతవరకూ నాకు అనుమానమే నిజంగా వస్తుందా అని. నిజంగానే వచ్చింది. నెలలతరబడి వుండిపోయేదానిలాగ పెద్ద ఆర్భాటంతోనే వచ్చింది. లేకపోతే యింతదూరం రావడం నాలుగైదు రోజులవుండి వెళ్ళిపోవడానికా. ఆమె ఇక వెళ్ళ లేదు. ఆమె చుట్టూ ఓ గోడ–మంచితనంతో ఎత్తుగా ఓ గోడ కట్టేసి దిగ్బంధనంచేసేస్తాను. ఆమె ఇక్కడే వుండిపోతుంది. ఈ జీవన ప్రాంగణం నించి ఆమె ఇక కదిలి వెళ్ళలేదు.

మనసంతా అర్థంపర్థంలేని ఆరాటంగా వుంది. బయటికి చెప్పుకోలేని పిచ్చి ఆనందంగా వుంది.

సావేరి యింట్లో అడుగుపెట్టింతర్వాత ఇంటికళే మారిపోయింది. బ్రహ్మచారి కొంప బొట్టులేని ఆడదిలాటిదే. ఎన్ని డ్యూకో పెయింట్లువేస్తే మాత్రం యేమూలో కాస్తంత పసుపూ,మరి కాస్తంత కుంకుమా లేకపోతే వెలితిగానే వుంటుంది.

ముసలావిడ వంట ప్రారంభిస్తానంది. సామాన్లేవీ లేవు. రెండు రోజులు హోటలు తిండే గతయ్యింది. మూడో

● పూర్వం ఒకరాజుగారిఆస్థానానికి ఒక గొప్పజ్యోతిష్కుడువచ్చాడు. అతని విద్యను పరీక్షించాలని రాజుగారు తన మంత్రి జాతకం చూడమన్నాడు జ్యోతిష్కుడు అన్నీచెప్పి చివరకి మంత్రిగారికి వచ్చే శనివారంనాడు మరణించడం వుంది" అన్నాడు. సరిగ్గా శనివారంనాడే మంత్రి వున్నట్టుండి చనిపోయాడు.

జ్యోతిష్కుడు తన జాతకాన్ని రుజువుచేసుకోటానికి మంత్రిని యే చేతబడోచేసి చంపివుంటాడని రాజుగారికి అనుమానం కలిగింది. జ్యోతిష్కుని ఆస్థానానికి పిలిపించి "అయ్యా. మీ జోస్యం నిజమైంది. అయితే, మీరు ఎప్పుడుమరణిస్తారో చెప్పగలరా?" అని అడిగాడు.

రాజుగారు తన్ను చంపించడానికి ఆలోచిస్తున్నాడని కుశాగ్రబుద్ధి అయిన జ్యోతిష్కుడు గ్రహించాడు. ముందు తన చేతిలోని రేఖల్ని, ఆ తరవాత రాజుగారి చేతిలోని రేఖల్ని పరిశీలిస్తున్నట్టు నటించాడు.

"మహారాజా! మీరు మరణించడానికి మూడురోజులు ముందు నేను మరణిస్తాను" అన్నాడు జ్యోతిష్కుడు.

రాజుగారు అతడికి చాలా బహుమానాలిచ్చిపంపి వేశారు.

రోజున నాకూడా బజారుకు వచ్చి కావలసిన సామాన్లూ ఎచ్చాలూ కొంది సావేరి. డబ్బులు నన్ను ఇవ్వనియ్యలేదు. 'నా దగ్గర డబ్బు ఎక్కువేంలేదు. కానీ వున్నంతవరకూ నన్ను ఖర్చు పెట్టనియ్యి. ముందు ముందు అవసరంవస్తే నువ్వే యివ్వాల్సి వుంటుందిలే' అంది.

వాళ్ళు వచ్చిన నాలుగోరోజున ఆదివారం ఇంట్లోనే వున్నాను. మధ్యాహ్నం భోజనాలయ్యాక వాళ్ళ అమ్మమ్మ నిద్రపోయింది.

ఆదివారం పూట నిద్రపోయే వాడివేమో నేనువచ్చి నీ అలవాట్లన్నీ మార్చేస్తున్నానుకదూ. నా వల్ల నువ్వు ఇబ్బంది పడాల్సి వస్తోంది' అంటూ నా గదిలోకి వచ్చి కూర్చుంది సావేరి.

నేను రావడంవల్ల నీకు యిబ్బందే. నా గురించి ఆ మాత్రం ఇబ్బందిపడేవాళ్ళు నువ్వుగాక నాకింకెవరున్నారు. అందుకనే నీ దగ్గరకొచ్చాను' అంది తిరిగి.

'నేనేం ఇబ్బంది పడ్డంలేదు. పైపెచ్చు నువ్వొచ్చినందువల్ల నా కెంత సంతోషంగా వుందో తెలుసా. నిజంగా ఓ పండుగలాగే వుంది.'

సావేరి యేమీ మాట్లాడలేదు. ఓ నిట్టూర్పుమాత్రం విడిచిపెట్టిగొణుక్కుంటున్నట్టు "నీ మంచి తనాన్ని నేను నా స్వార్థానికి వుపయోగించు కుంటున్నానేమో. కాని యేం చెయ్యను మరి, మరో గత్యంతరం లేదు నాకు' అంది.

సావేరి చాలా అర్ధవంతంగా మాట్లాడుతుంది. ఆమె మాటలూ, ఆమె ప్రవర్తనా తేలిగ్గానాకు అర్థంకావు. క్లిష్టాన్వయాలూ, కఠిన సమాసాలూ నిండిన ఏ సంస్కృత పదాల తెలుగుపద్యంలాగానో అనిపిస్తుంది సావేరి.

మొదటినుంచీ ఈ అర్థాలూ, ఈ తాత్పర్యాలూ నాకు వంటపట్టలేదు.

సావేరి నన్ను మంచివాడ్నని మెచ్చుకున్నందుకు కాస్త గర్వంగావుంది. నిజానికి తనను తాను ప్రేమించుకోవడంకన్న మెచ్చుకోవడంకన్న ఇతరులు తనను ప్రేమించాలనీ, మెచ్చుకోవాలనీ కోరుకుంటాడు మనిషి. ఎందుకంటే తనను తాను ఎలాగో గౌరవించుకోలేడు. కారణం-తనలోని లోపాలూ, బలహీనతలూ అన్నీ అతనికి తెలుసుగనక.

"నేను ఎందుకొచ్చానో ఈ పాటికి నీకు అర్థమయ్యే వుంటుందనుకుంటాను. యేమిటో. తెలిసుండికూడా అప్పుడప్పుడు కొన్ని కొన్ని పొరపాట్లు చేస్తుంటాం. ఆ పొరపాట్లే ఒకొక్కసారి పీకమీదకొచ్చి కూర్చుంటాయి. అలాంటి పరిస్థితుల్లోనే చిక్కుకొని ఇక్కడికి వచ్చాను..." సావేరి మధ్యలోనే ఆపి నా వేపుచూసింది. నేను వినడం చూసి-

"వెనక ఒకసారి నీతో చెప్పానేమో కూడా - దశవతారం. నేనూ పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకుంటున్నామని. పెళ్ళికి ఎప్పటికప్పుడు యేవో అవాంతరాలు వొచ్చిపడుతూనేవున్నాయి. ఈ మధ్యనే

హెర్క్యులీస్®
ఒక్క సైకిలేకాదు- జీవితకాలపు నేస్తము

దిట్టంగా వుండి అతి మృదువుగా తొక్కగల హెర్క్యులీస్ మీకు జీవితాంతం మన్నేటట్టు తయారుచేయబడింది. విశిష్టతలో అత్యధిక నిర్ణయాలకు అనుగుణ్యంగా తయారుచేయబడి సరసమైన ధరలో బైసికిళ్ల వీరంలో ఆదర్శవంతంగా వుంటుంది.

HERCULES MADE IN INDIA

TI

® ది హెర్క్యులిస్ సైకిల్ & మోటార్ కంపెనీ లిమిటెడ్ యు. కె. వారి రిజిష్టర్డ్ ట్రేడ్ మార్కులు. ఇండియాలో తయారీ: టి ఐ సైకిల్స్ ఆఫ్ ఇండియా, అంబత్తూరు. మద్రాసు-53. ప్రొప్రైటర్లు: ట్యూబ్ ఇన్వెస్ట్ మెంట్స్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్, మద్రాసు-1. ఉపయోగించుటకు రిజిష్టరు కాబడినది.

TIC-H-4398

అతను మాస్ కమ్యూనికేషన్ ట్రైనింగ్‌కని ఢిల్లీ వెళ్ళాడు. నాకేమో యేమీ తోచకుండావుంది. నాకడుపులో నలుసు మసులుతోంది. మూడో నెల. ఈ విషయం తెలిసాక రోజుకో వుత్తరం చొప్పున అరడజను వుత్తరాలు రాశాను. ట్రయినింగ్ అయ్యేవరకూ ఎలాగోలాగ గడిపేస్తే తనువచ్చి అన్నీ చక్కబరుస్తానన్నాడు. వీలయితే అబార్షన్‌కి ప్రయత్నించమన్నాడు. నాకు చాలా కోపంవొచ్చింది. యే గత్యంతరమూ లేకపోతే ఆ పనే చేసే దాన్నేమో మరి. ఇంతలో ముడిలాగ నువ్వు ఆటొచ్చావు...'

దీని ప్రభావం నా మీద ఎక్కువగానే పడింది. అప్పై ఆ తర్వాత యేం చెప్పినదీ సరిగా వినిపించుకోలేకపోయాను. బాధా? యేమో... చెప్పలేను. మనసంతా ఆరాటంగా అశాంతిగా, తిర్గా వినే ఓపిక కోల్పోయి నాకు చికాకుగా వుంది.

'నిద్రొస్తున్నట్టుంది గాబోలు నీకు. పోనీ పక్క వేసేదా పడుకుందువుగాని'

'ఒద్దు, నేను వేసుకుంటాలే'

'ఏం, నేను వేస్తే నచ్చదా?'

'ఇంతకాలమూ నాకు మరొకరి సాయం కావలసి వచ్చిందా, నా పని నేను చేసుకోలేదూ'

సావేరి బాధపడినట్టుంది. 'నీ ఇంట్లో వుంటూ నీ తిండితింటూ ఆ మాత్రం నీ కిందచేస్తే తప్పా. గతిలేక నీ దగ్గరకి వచ్చాననేకదా ఇలామాట్లాడుతున్నావు.' ఎక్కిళ్ళొచ్చేసి, కళ్ళల్లో నీళ్లు తిరిగి చూస్తుండగానే యేడ్చేస్తోంది. బయటికి గట్టిగా ఏడవలేక తనలో తనే కుళ్ళిపోతున్నట్టు ఎక్కిళ్ళుపడుతూ, కొంగు నోటికి అడ్డం పెట్టుకుని మనసునిండా బరువుగా అల్లుకున్న దుఃఖంకరిగి కన్నీళ్ళై కారిపోయేవరకూ ఏడుస్తూనె వుండిపోయింది.

ఇంతకీ నేనేమన్నానని ఈ యేడుపు? ఆమెను బాధపెట్టాలన్న ఆలోచన నాకు యే కోశానా లేదు. ఇలా ప్రతి చిన్న విషయాన్నీ తనకు అన్వయించుకుని ఆమె బాధపడడమేమిటి! అయినా ఆమెను నేనెందుకు యేడ్పిస్తాను. ఇంత కాలంగా బయటికి వ్యక్తంచేయలేక లోలోపలే బంధించేసుకున్న దుఃఖాన్ని ఇప్పుడు అవకాశం వచ్చిందని నా యెదుట పడేస్తోంది. కాని మరేంలేదు. ఆమెకు కావలసింది ఓదార్పు.

ఓదార్చడం నాకుచేతకాదు. యేడ్చే వాళ్ళని చూస్తే నా కంఠం కూడా దుఃఖంతో తడిసిపోతుంది. కంఠంలో జీరపలికి మధ్యలో ఆగిపోతుంది. అందుకని సావేరి ఏడుస్తోంటే నేనేమీ మాట్లాడలేక పోయాను.

అవతల నడవాలో ముసలావిడ దగ్గిన శబ్దం విని కళ్ళు తుడుచుకుని లేచి వెళ్ళిపోయింది.

సావేరి రావడం ఓ చిన్న సమస్యే అయ్యింది నాకు. ఇంటివాళ్లు వూళ్ళో మరోచోటువుంటున్నారు. గనక వాళ్ళ బాధ తప్పింది. చుట్టుపట్ల వాళ్ళతో పరిచయం లేదు. ఇంట్లో ఆడాళ్ళుంటూవుంటే భాష వొచ్చినా రాకపోయినా పరిచయాలు పెరిగేవి. ఆఫీసులో మాత్రం ఇద్దరు ముగ్గురు కలీగ్స్ అడిగారు.

'చుట్టం' అన్నాను.

'అంటే?' అన్నారు.

'అంటే చాలావుంది. చెప్తాలెండి' అన్నాను.

పకోడీ పొట్లంలాగ పనిచేసిందది. పొట్లంచూసి వెంటబడి తిరిగిన కుక్కల్లాగ చుట్టూ తిరిగారు. కసికొద్దీ చాలాసార్లు తిప్పుకున్నాను.

ఇటాలియన్ స్పై పిక్చర్లు ఎగబడి చూసేవాళ్ళ కుతూహలం చేతులు కట్టుకుని కూచోలేకపోయింది. ఎలాంటి చుట్టమో తెలుసుకోవాలన్న కుతూహలం పురుగుని దొలిచినట్టు దొలిచిందేమో రెండు మూడుసార్లు యింటికొచ్చారు.

పెళ్ళికాని హిందూ స్త్రీని గుర్తుపట్టడం చాలా తేలికేకదా. ధైర్యం వుంటే మెడనీ, లేనప్పుడు బుద్ధిమంతుడిలాగ పాదాల్నీ చూసేస్తే సరి.

వచ్చినవాళ్ళు పాదాల్నే చూసి గర్వంగా వెళ్లిపోయారు. జూనియర్ సైంటిస్టులు వాళ్ళు. నిజంగా వాళ్ళు గొప్ప పరిశోధకులే. దేశానికి అవసరమైన ఓ గొప్ప సత్యాన్ని కనుగొన్నారు కదా మరి. కాదని ఎలా అనగలం?

4| సావేరి కూడా బైటికి రావడానికి అంతగా యిష్టపడేదికాదు. వచ్చిన కొత్తలోనే ఓ సెలవు రోజున ముసలావిడ్ని, సావేరినీ గాంధీ స్మారక మందిర్‌కు తీసుకెళ్ళాను. మరో రోజు సాయంకాలం గట్టిగా పట్టుబడితే బోట్ క్లాబ్‌కు వచ్చారు. ఊరంతటికీ మంచి నీటిని సరఫరాచేసే చెరువది. చెరువు పక్కనే పెద్ద తోటని పెంచి పిక్నిక్ స్పాట్‌గా డెవలప్ చేశారు.

తోటలో వున్నంతసేపూ మనసేం బావుండలేదు. బయలుదేరినప్పుడున్న ఉత్సాహం తీరా అక్కడికి వెళ్ళాకలేదు. గులాబీ మొక్క పక్కనించి వెళ్తోంటే ఓ ముల్లు గిరుకుపోయింది. గడ్డిలో కూచుందామని చెప్పులుతీసి గట్టు దిగి రాబోతూంటే పల్లేరుకాయ గుచ్చుకుంది. ఎక్కువసేపు తోటలో వుండలేక పోయాను. సావేరి కూడా చల్లగాలి పడదంటే తొందరగానే తిరిగి వచ్చేశాం.

ఆ తర్వాత ఎప్పుడూ సావేరినికూడా రమ్మనమని అడగలేదు. ఎక్కడికెళ్ళినా యేవో జ్ఞాపకాలతో మనసుకే ముళ్ళు గుచ్చుకుంటాయి. ఒకసారి సావేరే

మూలశంకకు
త్వరగా
నమ్మకమైన
హెడన్‌సాతో
చికిత్సను పొందుడు
శస్త్రచికిత్స
అవసరములేదు !

సినిమాకు వెళ్దామని అంది. ఫస్ట్‌కు జీతం అందుకుని ఇంట్లోకి కావలసిన సరుకులు కొందామని సావేరిని వెంటబెట్టుకుని బజారుకి వెళ్ళినప్పుడు తోవలో సినిమా పోస్టలుని చూసి అంది "సినిమా చూసి చాలాకాలమైంది. మంచి సినిమాఏదన్నా వుంటే రేపు వెళ్దాం" అని.

మర్నాడు ముసలావిడ్ని రమ్మంటే "ఇందీ సినిమా నాకేం అర్థమౌతుంది, మీరు వెళ్ళండి" అంది. ఇద్దరమూ ఫస్ట్ షోకు వెళ్ళాం. సినిమా చాలా బావుంది. బండివాడిని ప్రేమించి, ఆ విషయం గట్టిగా హృదయానికి నచ్చజెప్పుకునే ఆత్మస్థయిర్యంలేక దూరంగా వెళ్ళి పోయిన ఓ నర్తకి కథ. సావేరికి కూడా బాగా నచ్చినట్టుంది, చూస్తున్నంతసేపూ సినిమాలోనే లీనమైపోయింది.

సినిమా విడిచిపెట్టాక టాంగాలో వ్వామంటే ఉన్న అయిదారుటాంగాలూ జనాన్ని ఎక్కించుకుని వెళ్ళిపోతున్నాయ్. ఫర్లాంగు దూరం నడిచి చౌరాస్తాదగ్గరకు వెళ్తే టాంగాలు వుంటాయిగాని ఆమెను అంత రాత్రివేళ నడిపించడం యిష్టం లేదు. ఆటోరిక్షాలో బయలుదేరాం. ఆ అనుభవం కొత్తది. వెచ్చగా కాలు తగిలిన్న స్పర్శ.మలుపుల్లో తూలిపడకుండా గట్టిగా పట్టుకున్నప్పుడు వేళ్ళ చివర వరకూ సాగిన కోరికల తీగలు అధాటున్ని చుట్టుచుట్టుకుని పాకుతున్నాయ్!

సావేరి మౌనంగా నడుం మీంచి చేతిని తొలగించేసింది. దగ్గరగా ముడుచుకుని రాయిలా బిగుసుకుపోయి కూచుండి పోయింది.

ఇంటికి వెళ్ళాక ముసలావిడ భోజనం వడ్డించబోతే పడుకోమని చెప్పి తనే వడ్డించింది. తలవంచుకుని తింటున్నాను. వంటింటి తలుపులు దగ్గిరగా చేరేసి వచ్చి అంది "నీ దగ్గరికి పెద్ద నమ్మకంతో వచ్చాను. నువ్వు అందరిలాంటివాడివి కావనీ, నీ దగ్గర నాకు యే ఆపదా వుండదని నమ్మి వచ్చాను. నా అసహాయ స్థితిని అవకాశంగా తీసుకుని నువ్వుకూడా నన్ను అగౌరవపరుస్తావా. పెళ్ళికాకుండా తల్లినయ్యాననేగా నువ్విలా చిన్నచూపు చూస్తున్నావ్." అప్పటికే ఆమె చెక్కిళ్ళ మీదకి కన్నీళ్ళు జారిపోయాయి. ఆమె కంఠం బొంగురుదేరిపోయింది.

ఏం మాట్లాడగలను నేను ? యేమీ మాట్లాడకుండా మంచితనం పేరుచెప్పి నా నోరు కట్టేసింది. దొంగకు తాళాల గుత్తిచ్చే తెలివి ఆమెది. ఆమె ఎదుటి నుంచి ఎంత వేగంగా తప్పించుకుందామా అని సగంతిని, సగం వదిలేసి చేతులు కడుక్కోబోతే చూసి కళ్ళద్దుకుని గబగబా లేచొచ్చి "అదేమిటి ! అలా సగం తిని సగం వొదిలేసి లేచిపోతున్నావ్. నీ సంపాదన అంతా మాలాటివాళ్ళకి పెట్టడానికేనా, నీ సౌఖ్యం గురించి ఆలోచించుకోనక్కర్లేదా. వుండు లేచి పోకు నువ్వు లేస్తే నామీద ఒట్టే... కూరలన్నీ చల్లారిపోయినట్టున్నాయి, రెండు అప్పడాలు గబగబా వేయిస్తాను. వుండువుగాని" అంది.

ఇదిగో యిలాంటప్పుడే సావేరి పరాయిదన్న విషయం కొట్టొచ్చినట్టు తెలుస్తుంది. సావేరి పరాయి మనిషి కాదు. ఈ అభిమానం పరాయివాళ్ళు చూపించలేరు. సావేరి పరాయిది కానే కాదు. కాని సావేరి పరాయిదే. ఇది సత్యం. సత్యాన్ని అబద్ధంగా ఎలా చూడను ? నిజాన్ని అంగీకరించకుండా ఎలా వుండను ?

ప్రతి పనిలోనూ సావేరి కల్పించుకు చేస్తోంటే నాకు భయంవేస్తోంది-ముందు ముందు నేను పట్టి బద్ధకస్తుడిగా తయారవుతానేమోనని. రేపొద్దున్న సావేరి వెళ్ళిపోతే మరొకరెవరో నా క్రింద చేసి పెట్టాల్సి వస్తుందేమో. వద్దంటే బాధ పడుతుంది. కళ్ళనీళ్ళు కక్కుకుంటుంది. మాటిమాటికీ తన పరిస్థితిని ఎత్తి చెప్పుకుని, అందుకే చిన్నచూపు చూస్తున్నానంటుంది. ఇలాంటివాళ్ళతో వేగడం కష్టమే.

ఒకసారి ముసలావిడతోనే అన్నాను- "పొద్దుట్నించీ అలా ఎడతెరిపిలేకుండా ఏదో ఒకటి పనిచేస్తూనే వుంటుంది. కాస్త తన ఆరోగ్యంగురించి చూసుకోమనండి, విశ్రాంతి లేకపోతే ఎలా" అని

"నేనూ ఆ విషయమే మాట్లాడుదా

జ్యోతి

కునుకుంటున్నాను నాయనా. వొంట్లో యేమాత్రం రక్తంలేదు. ఒకసారి డాక్టరుకి చూపిస్తే మంచిది" అంది.

డాక్టరుదగ్గరకి తీసికెళ్లానంటే వచ్చిందికాదు. ఎంతచెప్పినా వొప్పించుకోలేదు. పెడచెవిని పెట్టేసింది. డాక్టరును యింటికే తీసుకొచ్చాను. ఆవిడ వెళ్లిపోయాక మనవరాలుని గట్టిగా కసురుకుంది ముసిలావిడ. "గుట్టుగా యింట్లో పెట్టుకుని తిండిపెట్టడం చాలక అయినవాళ్లచేత యీ ఖర్చులుకూడా చేయిస్తావటే. డాక్టరమ్మ వచ్చిందంటే యెంత ఖర్చయ్యుంటుందో ఆలోచించావా. అడ్డమైనవాళ్ళందరికిందా అయన యెందుకు చేయాలి. వెధవ పొట్టా నువ్వూ నూ. బుద్ధుంటే సరి. అయినా ఆ బుద్ధేవుంటే యీ వ్యవహారం యింతదూరం వచ్చుందు కొస్తుంది"

సావేరి యేడుస్తున్నట్టుంది, ముసలావిడ మళ్ళీ కసురుకోవడం వినిపించింది.

ఆమె అలా కసురుకోవడం నాకేం నచ్చలేదు. నడవాలోకి వచ్చినప్పుడు ఆవిడ్ని పిలిచి అన్నాను–

"కోప్పడకండి. అసలే ఆమె మనసేం బావుండలేదు. ఏమన్నా ప్రతిదీ తన పరిస్థితికి అన్వయించుకుని మరీ బాధపడుతుంది. మనమే ఎగతాళిచేస్తే పరాయివాళ్ళకి మరీ లోకువ. అయినా ఇందులో ఎగతాళి చెయ్యాల్సినది యేముంది. రేపొద్దున్న దశావతారం ట్రయినింగ్ పూర్తిచేసుకొస్తే అన్నీ వాటంతటవే చక్కబడిపోతాయి.

ఆమె వయసులో మూడోవంతు లేదు నాకు. ఆమెకు నేను బోధచేస్తున్నానేమిటని ఆశ్చర్యపోతున్నదో యేమో నా ముఖంలోకి చూసి "అ... అ ... వచ్చేవాటంగానే వుంది. అంత అభిమానం వున్నవాడే అయితే ఒకసారివచ్చి వెళ్ళకపోయేవాడా. ఇక్కడికి మేం వచ్చి మూడు నెలలు అవుతోందికదా. ఒకసారి వచ్చి వెళ్ళమని వదుత్తరాలు రాసినా వచ్చాడూ. పదిహేను పైసల కవరు మాత్రం రాశాడు. ట్రయినింగట, రావడానికి వీలుండదట. ఎప్పుడో వీలుచూసుకుని వస్తాడట. నిజంగా అభిమానమే వున్నవాడు అమ్మాయి యిలాంటి పరిస్థితుల్లో వుందంటే నిమ్మకు నీరెత్తినట్టు వూరుకుంటాడా"

అయితే దశావతారం ఉత్తరాలు కూడా సరిగా రాయడం లేదన్నమాట.

సావేరి ఎప్పుడూ చెప్పనేలేదే. పైపెచ్చు అతని దగ్గర్నుంచి ఉత్తరాలు వస్తున్నాయా అని అడిగితే ఊ అనికూడా అంది పాపం! సావేరి మోసపోయినట్టుంది.

ఆఫీసుకు వెళ్లానన్నమాటేగాని యిదే ఆలోచన. సాయంకాలం ఆఫీసునించి వొస్తూ తిన్నగా యింటికి రావాలనిపించ లేదు. కాస్సేపు పార్కులో కూచోవాలనిపించింది. మంచి హొటల్‌కి వెళ్లి స్వీట్సు తినాలనిపించింది.

ఊళ్లోకంతటికీ పెద్ద హొటల్లోకి వెళ్ళి ఓ అర్ధగంట పార్కులో గడిపి వస్తూవస్తూ బజారుకువెళ్ళి బుట్టెడు పళ్లు కొనుక్కుని వచ్చాను.

"ఇన్ని పళ్లా! నీకేం మతిపోయిందా, ఇవన్నీ తినమనే తెచ్చావా" అంది సావేరి.

నిజమే. చాలా పళ్ళున్నాయి, ఏమిటో ... కొనెయ్యాలనిపించి కొనేశాను. ఆలోచించనే లేదు.

"పోనీ తిన్నన్నితిని మిగతావి పొదిలెయ్. అయినా ఈ ద్రాక్షపళ్ళున్నాయి చూడూ...ఇలా మాటాడుతూ మాటాడుతూ కాలక్షేపంగా ఒకటొకటీ తినేసెయ్యొచ్చు" వాటిలోంచి ఓ అరడజను తెంచి గాలిలోకి ఎగరేసి, నోటితో అందుకుంటుంటే విచిత్రంగా చూస్తూవుండిపోయింది సావేరి. చిన్నప్పుడు బఠాణీలు, వేరుశనక్కాయ గింజలూ యిల్లా ఎగరేసి అందుకోవడం అప్పుడే మర్చిపోయిందేమో!

"ఇవ్వాళ చాలా హుషారుగా వున్నావే, ఏమిటి విశేషం!" అంది.

హుషారా... వుండేవుండొచ్చు. విశేషంలేందే యింత హుషారు ఎక్కడిది. వుంది. కాని—

"ఇదిగో... నువ్విలా ఖర్చుపెట్టడానికి వీల్లేదు. నీచేత ఖర్చుపెట్టించడానికా మేం వచ్చింది. నీ యింట్లో వుండనిచ్చావు. ఆమాత్రం చాలు"అంది సావేరి లోపలికెళ్లి ఓ కాగితంచుట్టి పట్టుకొచ్చి యిచ్చి "ఇది వుంచు. ఇందులో డబ్బుంది,మందులకి దీంట్లోంచి ఖర్చు చెయ్యి, నీ చేతిడబ్బుఎంతకని పెడతావ్. మేంవచ్చిం దగ్గర్నుంచిసరిగా యింటికి కూడా నువ్వు డబ్బు పంపిస్తున్నట్టులేదు" అంది. పుచ్చుకోనంటే వూరుకుందికాదు. డ్రాయరుతీసి లోపలపెట్టేసి వెళ్లిపోయింది.

ఈవూరు వస్తున్నప్పుడు వాళ్ళమ్మ తాలూకు వస్తువొకటి ముసలావిడదగ్గర వుంటే అమ్మించేసి డబ్బు పట్టుకొచ్చినట్టు లోగడ చెప్పింది. ఇందులోనించే నెల నెలా రెండోతారీఖున యింటికి ఓవందో డెబ్బయ్యో మనియార్డరు చేస్తోంది. మొత్తంమీద తెలివైనదే. మంచి పకడ్బందీగా అన్నిఏర్పాట్లూ చేసుకుంటోంది! కాని, యింతతెలివైనది ఎలా యీ గోతిలో పడిందో అర్థంకాదు. ఇప్పటికీ దశావతారాన్ని నమ్ముతోంది! అదే విచిత్రం!.!

ఆ తర్వాత ఒకసారి ఎప్పుడో దశావతారంనించి ఉత్తరం ఒకటి వచ్చినట్టు చెప్పింది సావేరి. ఏంరాశాడో అడగలేదు నేను. ఏంరాసినా అతనిమీదనాకు ఏమాత్రం నమ్మకంలేదు. ముసలావిడ వూహించింది అబద్ధమేంకాదు. అంత అభిమానం వున్నవాడు యేదోవిధంగా వీలు చూసుకుని రాకుండా వుంటాడా.

నెలలు దగ్గరపడేకొద్దీ ముసలావిడకి కంగారు ఎక్కువయ్యింది. డాక్టరు టానిక్కులవీ వాడమనిరాసిస్తే వాడుతోంది. రెండు వారాలకు ఒకసారి డాక్టరువచ్చి వెళ్తోంది. డెలివరీ అప్పుడు ఆ డాక్టరు ప్రయివేటు నర్సింగ్‌హోంలోనే చేర్పించాను.

మధ్యాహ్నం ఆఫీసుకు ఫోనువచ్చింది ఆడపిల్లట. కంగ్రాచ్యులేషన్స్ చెప్పింది డాక్టరు. కంగ్రాచ్యులేషన్స్ నాకు చెప్ప

డంలో ఆమె తప్పేంలేదు. ఏమైనావుంటే అది నాదే.

దశావతారానికి టెలిగ్రాం ఇచ్చాను. ఉత్తరంకూడా రాశాను. సమాధానం వచ్చింది. ఈ వార్త సంతోషాన్ని కలిగించిందట. మరో నెలరోజుల్లో ట్రయినింగ్ పూర్తయిపోతుందట. ఆతర్వాతపోస్టింగ్స్ బ ుశా హైదరాబాదులోనే యివ్వ చ ు. ఏకంగా అప్పుడే వస్తానని రా ాడు. ఈ విషయం సావేరికిచెప్తే ఏ ంది. అప్పటికి ఆమెను యింటికి తీ కొచ్చేశాను.

ఖర్చు ాగానే అయ్యింది. సావేరి ఇ ్చినదాంట్లో నెలనెలా వాళ్లింటికి పంపేయగా చివరికి ఏమీ మిగలలేదు. ఎ . బి. లోంచి కొంత తీయాల్సి వచ్చింది. డెలివరీ తర్వాత సావేరి కోలు కోవడానికికూడా బాగానే ఖర్చయ్యింది. "నీ ఋణం వుంచుకోను. ఎప్పటికైనా తీర్చేస్తాను" అని అంటుండేది. అస్తమానం యిదేమాట. లేదా కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకోవడం.

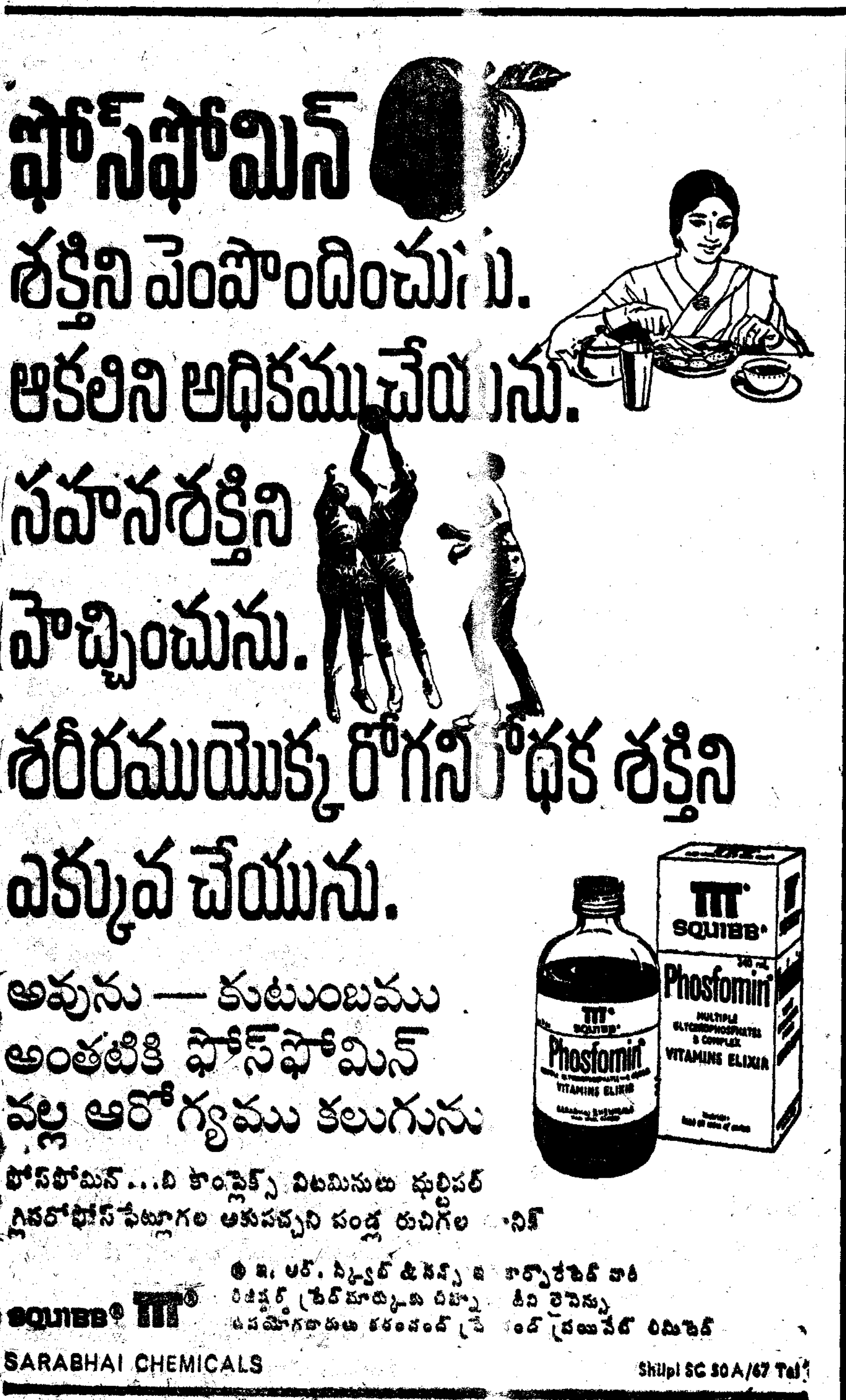

41 దశావతారానికి మూడో నాలుగో ఉత్తరాలుకూడా రాసింది సావేరి. పెద్ద పెద్ద ఉత్తరాలే. పోస్టుచేయమని నాచేతికి యిచ్చేది. కవర్లు లావుగా అనిపించేవి. వాటికి సమాధానం రాసుంటాడనుకోను. రాసుంటే సావేరో, వాళ్లమ్మమ్మో చెప్పుండేవారు.

నెలా పదిహేను రోజులకి చివ కి ఓ ఉత్తరం వచ్చింది. ఉత్తరంపెద్దదే. అసలు సారాంశం మాత్రం చాలా చిన్నది. హైదరాబాదుకి పోస్టింగ్స్ యిస్తారనుకుంటే తీసుకెళ్లి విశాఖలో పడేశారట. ఇక్కడకువచ్చి వెళ్లడానికి టైములేకపోతే నేరుగా నాగపూర్ రూట్ లో విశాఖ వెళ్లిపోయాడట, తీరా చార్జి తీసుకునేసరికి సెంట్రల్ మినిస్టర్ టూర్ ఒకటి వచ్చిపడిందట. ఆ హడావుడిఅయిపోతే సెలవుపెట్టేసి వస్తానన్నాడు.

4 మొత్తంమీద సావేరిని మూర్ఖ ఫూల్ ని చేస్తున్నాడు. తెలివైనవాడే. ఎంత తెలివైనవాడు కాకపోతే సావేరి లాటిదాన్ని బుట్టలో వేసుకోగలుగుతాడు! విచిత్రమేమంటే దశావతారం నాటకం ఆడుతున్నాడని యింతస్పష్టంగా తెలుస్తున్నా యింకా ఆమెకు ఆశ చావలేదు. పాపం! నిజంగా అతను వస్తాడనే నమ్ముతోంది! పిచ్చిపిల్ల !!

ఓరోజు సాయంకాలం ఆఫీసునించి వచ్చి పాపదగ్గర కూచుని ఆడిస్తున్నాను. మరీ చిన్నపిల్లల్ని ఎత్తుకోవడం యిబ్బందే ఇప్పుడిప్పుడే అలవాటువుతోంది. ఎత్తుకోబోతే బట్టలు పాడుచేస్తుందేమో ఉండు. రబ్బరుగుడ్డ వేస్తాను" అంటూ రబ్బరు షీటు తెచ్చివేసింది సావేరి. చాలాసేవు పక్కనే నుంచుంది. విశేషమేదో వుండి వుంటుందనిపించింది. తలెత్తిచూస్తే—

"సెవు సోమవారంకాక ఆపై సోమ

కారం వెళ్లిపోదామనుకుంటున్నాము. ముందుగా రిజర్వు చేయించుకోవాలి కదా. అదీకాక నువ్వే డబ్బు సర్దుబాటు చేయాల్సి వుంటుంది. ఓ నూటయాభై అప్పుగా యివ్వు. బ్రతికుంటే ఎప్పటికైనా నీ ఋణం తీర్చుకుంటాను' అంది.

ముసలావిడ కూడా వచ్చింది. వున్నాయనా. ఇప్పటికే నీకు చాలా ఋణపడిపోయాం. ఆపదలో దేవుడిలాగ ఆదుకున్నావ్. నిన్నింకా యిబ్బంది పెట్టడం యిష్టంలేదు' అంది.

దగ్గర్లోనే ఎప్పుడో ఒకప్పుడు సావేరి తన ప్రయాణం సంగతి చల్లగా చెవిని వేస్తుందని అనుకుంటూనే వున్నాను. ఆ వార్త వినడానికి సిద్ధంగానే వున్నా. తీరా విన్న తర్వాత మనసు బాధతో మెలికలు తిరిగిపోయింది. ఇంతకాలంగా ఆమె నా కింద సేవలు చేస్తూ, నేను ఆమెకింద చేసీ యిప్పుడిలా ఎవరికి ఎవరూ యేమీ కానట్టు విడిపోవాలంటే బాధపడకుండా వుండలేకపోయాను.

'రమ్మని రాశాడా!' అని అడిగాను.

'లేదు. మేమే వెళ్దాం అనుకుంటున్నాం'. అంది ముసలావిడ.

'ఎలాగూ అతను వస్తున్నాడుకదా మరో నెల రోజులు చూసి ఆ తర్వాత వెళ్లుదురుగాని' అన్నాను.

కాదు కూడదంది సావేరి. వెళ్ళి తీరాలని పట్టుపట్టింది. ఒకవేళ నా దగ్గర డబ్బులేకపోతే తన చేతి గాజు ఒకటి అమ్మేస్తానంది.

ఆమెను ఆపడం నాకు చేతకాలేదు. ఆమెకింద యింత ఖర్చుపెట్టినా, యింత సేవ చేసినా కొంత స్వార్థంతోనే చేశాను. కాని యిప్పుడు ఆమెను వెళ్లొద్దని ఆపడంలో నా స్వార్థం ఏమీలేదు, తీరా అక్కడికి వెళ్ళాక దశావతారం ఆమెను తిరస్కరిస్తే? ఎక్కడికి వెళ్ళగలుగుతుంది? కూడా చిన్నపిల్ల ఒకర్తి. ఎక్కడికి వెళ్ళాలన్నా, ఏం చేయాలన్నా వీల్లేని పరిస్థితి.

ఆఖరిసారిగా స్టేషనుకు బయలుదేరే ముందు కూడా చెప్పాను. ఆమె ఎలాంటి చిక్కుల్ని ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుందో వివరించాను.

"నీ దంతా వట్టి భ్రమ. అతనుఅలాంటి వాడేంకాడు అతన్ని గురించి నీకు పూర్తిగా తెలీదులే' అంది. ఆమాట ఆమె మనస్ఫూర్తిగా అన్నదికాదు. అంత ధైర్యం వున్నది మాటిమాటికీ ఎందుకు కన్నీళ్ళు పెట్టుకున్నట్టు?

'దశావతారం మంచివాడే, కాదనను. కాని పరిస్థితులకు జడిసి ఒకవేళ అతను నిన్ను వదుల్చుకోవాలని ప్రయత్నిస్తే?'

'నువ్వేం భయపడక్కర్లేదు - నేను ఆత్మహత్యలాంటి యే అఘాయిత్యానికీ పూనుకోను. అంత పిరికిదాన్నేంకాను. ఇదేమిటి! నువ్వు యివ్వాళ యింత విచిత్రంగా ఆలోచిస్తున్నావ్'

'యేమీలేదుగానీ ఓవిషయంజ్ఞాపకం పెట్టుకుంటావా?'

"యేమిటది?'

"ఒకవేళ అక్కడ నువ్వేమైనా చిక్కుల్లో పడితే ఇక్కడికి వచ్చేసెయ్యి. నేనున్నాను'

'ఎందుకూ, ఆశ్రయమిస్తావా?' అంది సావేరి నవ్వుతూ.

"కాదు. పెళ్ళిచేసుకుంటాను'

ఆశ్చర్యంగా చూసింది సావేరి.

"దశావతారం నిన్ను తిరస్కరించాలని నేను కోరుకోడంలేదు. ఒకవేళ తిరస్కరించడమేగాని జరిగితే యిక్కడ నేనున్నాను, మర్చిపోవద్దు'

ఆమె యేమీ మాట్లాడలేదు. మౌనంగానే అక్కడ్నుంచి కదిలి వెళ్ళిపోయింది.

రైలుకి టైమయ్యిందంటే వెళ్ళిటాంగా పట్టుకొచ్చాను. స్టేషనుకి వెళ్లాం. దారి పొడుగునా, స్టేషన్లోనూ ముసలావిడ నా మంచితనాన్ని పొగుడుతూనే వుంది. సావేరి మాత్రం మాట్లాడకుండా మౌనంగా కిటికీలోంచి చూస్తూ ఆలోచిస్తూ వుండిపోయింది. బండి కదిలింది. వెళ్తొస్తానన్నట్టు తలాడించింది సావేరి. ఆమె కళ్లల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. దీనంగా కిటికీలోంచి చూస్తోంది.

"నేను చెప్పిన విషయం మర్చిపోవు కదూ. వచ్చేముందు వుత్తరం రాయి, స్టేషనుకొస్తాను."

ఆమె యింకా అలాగే చూస్తోంది. అలా చూస్తూనే చూపునించి తప్పుకుని దాటిపోయింది.

ఇంటికొచ్చాను. నేనెంత వంటరివాడ్నో నాకిప్పుడు తెలిసొచ్చింది. నా చుట్టూ మహా సరస్సులాగ వంటరి

తనం. ఎటు కదలినా బురద బురదగా అంటుకుంటున్న జ్ఞాపకాలు. ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా నిద్రపోతున్నట్టు వుంది, రాత్రంతా ఆలోచనలే. కంటిమీద రెప్ప వాలలేదు.

పొద్దుట్నుంచి మళ్లీ నా పని నేను చేసుకోవాలంటే బాధగానే వుంది. మొదట్లో నా పని నేను చేసుకునే వాడ్ని. సావేరి వచ్చి యితరులమీద ఆధారపడడం నేర్పింది.

మళ్లీ హోటలు తిండే గతయ్యింది నాకు. ఉన్న ఆ ఒక్కగా నొక్క సాతిండియన్ హోటల్ నించి ఏం వస్తే అది తినక తప్పదుకదా. కేరియరు, అంతకు ముందు ఓ ముసల్ది తెస్తుండేది. సావేరి వాళ్ళొచ్చినప్పుడు మాన్పించేశాను.

ఇప్పుడు మళ్లీ ఆమెనే తెమ్మన్నాను. ముసల్ది ఆశ్చర్యంగా చూసింది. వాళ్లు వూరెళ్లిపోయారని చెప్పాను. ఇంకా ఎంతమందికి సమాధానంచెప్పుకోవాలో? ఎంతమంది ఎదుట భంగపడాలో? మరింకెంతమంది అపహాస్యానికి గురి కావాలో?

సావేరి వెళ్లిన మూడో రోజునించే వుత్తరం గురించి ఎదురు చూస్తున్నాను. ఇంకా ఆశ యింకిపోలేదు. ఎక్కడో పల్చగా తడితడిగా నన్ను అంటిపెట్టుకొనే వుంది. సావేరినించి నేను నేర్చుకున్నవాటిల్లో మరోటి – నిరీక్షణ. చిన్నప్పుడు అర్థాలు నేర్చుకున్నాను. పెద్దయ్యాక నిరీక్షించడం నేర్చుకున్నాను.

శనివారం ఒకపూటే ఆఫీసు. ఇవ్వాళైనా యింటికొచ్చేసరికి సావేరిదగ్గర్నుంచి వుత్తరం వచ్చివుంటుందని హడావిడిగా ఆటోలో వచ్చాను. తలుపు తీస్తే లోపల ఏవుత్తరాలూ లేవు, మనియార్డరు రసీదు మాత్రం వుంది. ఇంటికి పంపిన మనియార్డరు తాలూకు ఎక్‌నాలెడ్జిమెంట్ రసీదు అది.

కేరియర్ వస్తే భోంచేస్తున్నాను. ఇప్పుడిప్పుడే హోటల్ తిండి అలవాటవుతోంది. సావేరివాళ్లూ వెళ్లిపోయిన తర్వాత మూడు రోజులవరకూ సరిగా భోజనమే చేయలేదు.

కేరియర్ ముసల్ది హడావుడిగా టెలిగ్రాం పట్టుకొచ్చింది. సావేరిదగ్గర్నుంచేనేమో. ఆ ఆత్రుతలో ఎంగిలి చెయ్యి కడుక్కున్నానో లేదో తెలీదు. సంతకంపెట్టి పోస్టుమేన్‌ను పంపించేసి టెలిగ్రాం విప్పాను.

అవును, సావేరి దగ్గర్నుంచే.

ముసల్ది ఆత్రుతగా చూస్తోంది. కాదు మరీ, టెలిగ్రాం అంటే ఎవరికైనా కంగారే.

పాపం ఆ ముసల్దాన్ని చూస్తే జాలేస్తోంది. బీదది. ఎవరూ లేరు. ఆమెతో ఎల్లుండిన్నించి కేరియర్ తేవక్కర్లేదని చెప్పాలంటే నాకు నోరు రావడంలేదు.

●●●